

**Biblioteca ASTRA,
Corpul B**

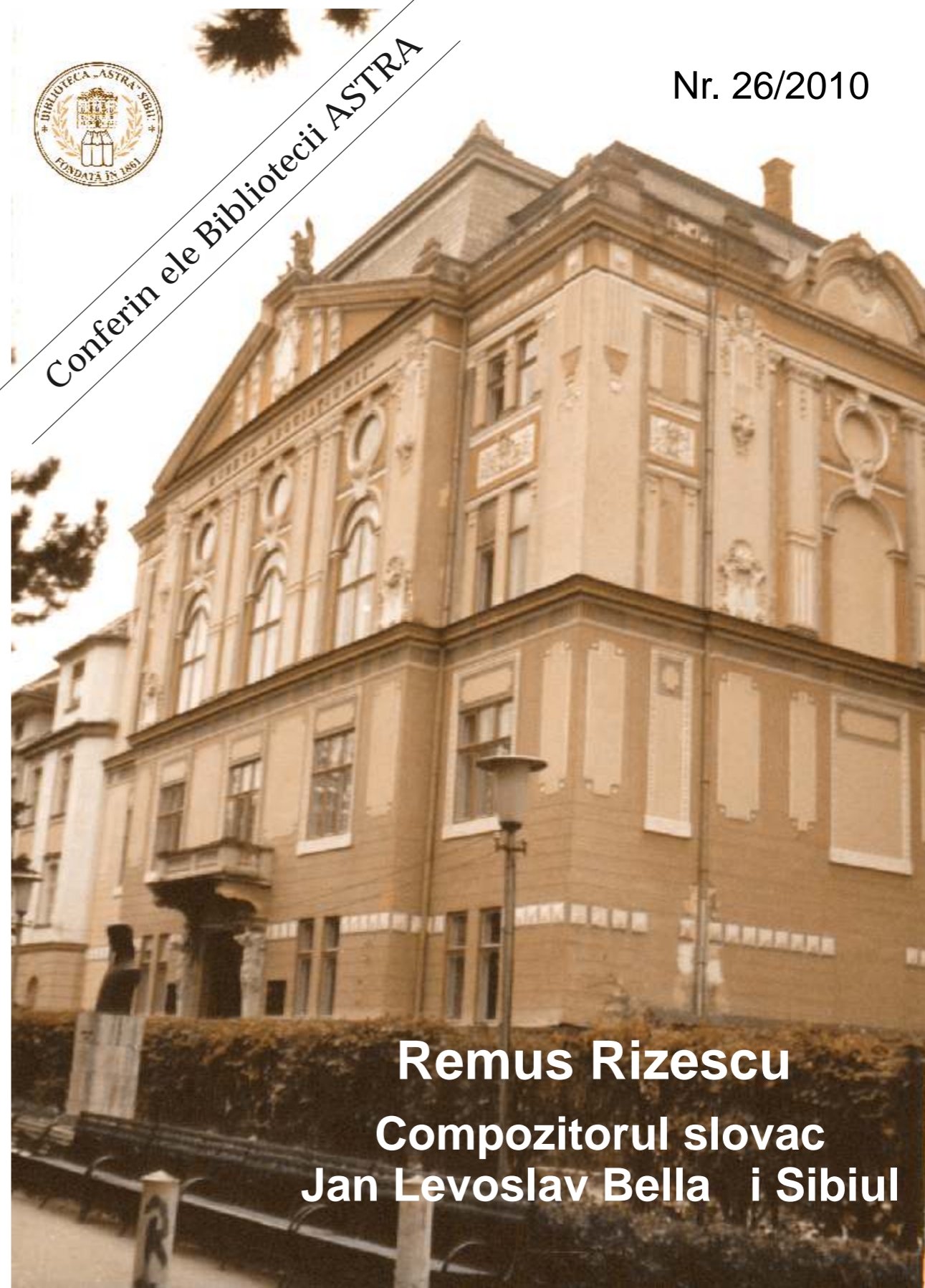

Foto: Daniela Rusu

Conferințele Bibliotecii ASTRA

Nr. 26/2010

**Remus Rizescu
Compozitorul slovac
Jan Levoslav Bella în Sibiu**

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ ASTRA SIBIU

Conferințele ASTREI

**Prof. Remus Rizescu: Compozitorul slovac
Jan Levoslav Bella și Sibiul**

Coordonatorul colecției: **Onuc Nemeș-Vintilă**
Grafică copertă: **Daniela Rusu**
Tehnoredactor: **Delia Brătuianu, Irina Racovițan**
Editor: **Ioana Butnaru**
Lucrare realizată la tipografia Bibliotecii ASTRA
Tiraj: 15 exemplare

*Versiunea în format electronic a conferinței se află la Biblioteca ASTRA,
Compartimentul Colecții Speciale*

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ ASTRA SIBIU

Str. George Barițiu, nr. 5/7
550178 Sibiu/România

Tel: +40 269 210551
Fax: +40 269 215775
Internet: www.bjastrasibiu.ro
E-mail: bjastrasibiu@yahoo.com

ISSN: **1843 - 4754**

Jan Levoslav Bella
(1843-1936)

Date bio-bibliografice

Jan Levoslav Bella (4.9.1843 – 25.5.1936)

4.9.1843 – Liptovsky Sv.Mikulas

1853 – 1859 – Levoca (Leutschau) – 6 clase de gimnaziu

Prof.Leopold Dvoraks – Învăță vioară, pian, orgă

Studii muzicale teoretice cu Adolf Bernhard Marx și Simon Sechter

1859 – 1863 – Banska Bystrica (Neusohl) – absolvă ultimii 2 ani de gimnaziu și frecventează în același timp Seminarul teologic. În 1863 scrie o Messă

1863 – 1865 – Viena – Se concentrează asupra studiului filosofiei, dar rezervă destul de mult timp studiului muzicii, cu renumitul contrapunctist Simon Sechter, dar și cu alt renumit teoretician Gottfried Preyer. Au fost anii de formare a tehnicii componistice.

1865 – 1869 – Banska Bystrica – După terminarea studiilor teologice la Viena se întoarce la Banska Bystrica. Predă muzica la Seminarul teologic. Ca reprezentant al cecilianismului, compune lucrări în stil sever (Christus factus est, Adoramus, Haec dies, Tu es Petrus). Compune și lucrări instrumentale. Menține contactele cu muzicienii germani și austrieci.

1869 – 1881 – Kremnica (Kremnitz) – Bogată activitate dirijorală. În 1870 – la Centenarul Beethoven, dirijează un mare concert comemorativ. Compune Messa în si bemol minor pentru cor și orchestră și Messa în mi bemol major (astăzi pierdută).

1871 – Călătorie de studii în Germania

1873 – O nouă călătorie de studii în Germania, când descoperă minunata lume a romantismului german în poezie și muzică. Descoperă marii creatori Schumann, Heine, Chamisso. În primii ani ai activității la Kremnitz duce o susținută activitate pentru promovarea muzicii slovace, în multe scrieri cu profil de estetică muzicală. Perioada de la Kremnitz reprezintă pentru Bella maturizarea creatoare. Începe să lucreze la poemul simfonic «Destin și ideal» și la opera «Wieland».

1881 – 1921 – Sibiu

În primăvara lui 1881 – Bella primește postul de cantor și director muzical al Sibiului. Va predă în același timp muzica la gimnaziu și la școala reală, va fi dirijor la Asociația muzicală și mai târziu și la corul bărbătesc Hermannia. Succesele deosebite obținute în Sibiu au fost cunoscute până la Viena și Bratislava. A reușit să

interpreteze la Sibiu monumentală și complexă lucrare brahmsiană – “Recviemul german”. În domeniul operei a realizat “Fidelio” de Beethoven, Der Freischutz de Weber, “Olandezul zburător” de Wagner, etc. A dirijat nenumărate concerte simfonice, vocal-simfonice, concerte religioase, a dat concerte de orgă în Biserica evanghelică din Sibiu. În domeniul componistic prelucrează operele începute la Kremnitz. În Sibiu desăvârșește și dă varianta finală a genialului Cvartet în do minor.

1921 – 1928 – Wien

1928 – 1936 – Bratislava

Din această serie au apărut conferințele:

Octavian Paler	<i>Autoportret într-o oglindă spartă</i> (nr. 1)
Constantin Noica	<i>Eminescu – omul deplin al culturii românești</i> (nr. 2)
Horia Bernea	<i>Evocat de: Andrei Pleșu, Sabin Adrian Luca, Ion Onuc Nemeș</i> (nr. 3)
Rodica Braga	<i>Anul 2000. Simple exerciții de sinceritate</i> (nr. 4)
Mircea Braga	<i>Întoarcerea ex- librisului</i> (nr. 5)
Ion Agârbiceanu	<i>Către un nou ideal – 1931-</i> (nr. 6)
Ion Agârbiceanu	<i>Necesitatea din care a răsărit <<ASTRA>></i> (nr. 7)
Inaugurarea Bibliotecii ASTRA, Corpul B, 1 ianuarie 2007	(nr. 8)
Pr. acad. Mircea Păcurariu	<i>– Mitropolitul Andrei Șaguna – 200 de ani de la naștere</i> (nr. 9)
Ioan Lupaș	<i>Viața și activitatea lui Gheorghe Barițiu</i> (nr. 10)
Victor V. Grecu	<i>Dreptul limbii</i> (nr. 11)
Antonie Plămădeală	<i>A plecat și Constantin Noica</i> (nr. 12)
Giovanni Ruggeri	<i>Muzeul de Icoane pe Sticlă din Sibiel</i> (nr. 13)
Dorli Blaga	<i>În ciuda vremurilor de atunci, viața lui Blaga la Sibiu a fost frumoasă și luminoasă</i> (nr. 14)
Octavian Goga	<i>La groapa lui Șaguna</i> (nr. 15)
George Banu	<i>Actorul european</i> (nr. 16)
Rita Amedick	<i>Podoabe pentru o sfântă a săracilor</i> (nr. 17)
Basarab Nicolescu	<i>Întrebări esențiale despre univers</i> (nr. 18)
Vasile Goldiș	<i>La mutarea bustului lui G. Barițiu în fața Muzeului Asociațiunii</i> (nr. 19)
Eugen Simion	<i>Constantin Noica – arhitectura ființei</i> (nr. 20)
Jan Urban Jarnik	<i>Un prieten sincer al poporului nostru</i> (nr. 21)
Al. Dima	<i>George Coșbuc în Sibiu</i> (nr. 22)
Octavian Goga	<i>Țăranul în literatura noastră poetică</i> (nr. 23)
Răzvan Codrescu	<i>Doctorul Nicolae C. Paulescu sau Știința lui Scio Deum esse</i> (nr. 24)
Victor V. Grecu	<i>Identitate. Unitate. Integrare – în spectrul globalizării</i> (nr. 25)
Remus Rizescu	<i>Jan Levoslav Bella</i> (nr. 26)

Prof. Remus Rizescu

Compozitorul slovac Jan Levoslav Bella și Sibiu*

Este o datorie sfântă aceea de a cinsti marile personalități culturale care au pus bazele spiritualității românești de la început de drum. În scurgerea timpului, avalanșa evenimentelor istorice, politice și de altă natură a dus uneori la eclipsarea pe nedrept a unor mari figuri de creatori ce și-au închinat viața celor mai sublime idealuri ale umanității.

Astfel am putea cita o personalitate de excepție –copil absolut genial— a cărui viață a fost întreruptă brutal la vârsta de 15 ani, când tocmai începea să scrie lucrări pianistice și simfonice, de o certă valoare artistică. Este celebrul copil minune, cum a fost considerat în epocă de toată critica muzicală din Europa – **Carl Filtsch** născut la Sebeș în 1830 și mort la Veneția în 1845.

După succesele pianistice răsunătoare, obținute în marile centre europene, când însuși Franz Liszt a recunoscut că îi este superior, a urmat acea dispariție prematură, omenirea întreagă pierzând un creator de înaltă valoare, iar România unul din cei mai mari pianiști și compozitori. Analizând ultimele lucrări pentru pian, printre care „*Abschied*” – zguduitorul, profundul “Abschied” de o maturitate copleșitoare – pentru un adolescent care încă nu

* Conferință ținută în Biblioteca Județeană ASTRA în ziua de 28 februarie 2010

împlinise 15 ani, dar care știa că bacilul Koch, pe care-l luase de la Chopin, îl va răpune foarte curând, sau concertul pentru pian și orchestră (din nou surprinzător în concepție și maturitate), înțelegem mai bine ce-a pierdut România și întreaga omenire.

După moartea acestui artist genial, treptat atenția contemporanilor s-a îndreptat spre alte direcții, iar în secolul al XX-lea mai erau extrem de puțini intelectuali, care și ei știau extrem de puține lucruri despre acest mare interpret și creator.

Un merit cu totul deosebit în redescoperirea și punerea în valoare a lucrărilor acestui mare compozitor îi revine pianistului și profesorului Peter Szaunig, care începând din 1965 și-a dedicat toate forțele pentru aducerea la lumină a tuturor partiturilor pianistice lăsate de Carl Filtsch. Treptat numărul lucrărilor descoperite a crescut, ajungând în prezent la 25, dintre care un concert pentru pian și orchestră și o uvertură pentru orchestră mare. Punctul culminant l-a constituit organizarea Festivalului și Concursului Internațional – Carl Filtsch – în fiecare vară în orașul Sibiu. În cadrul concursului de interpretare pianistică, întreaga operă pianistică a lui Carl Filtsch a fost cântată, inclusiv concertul pentru pian și orchestră și *Uvertura pentru orchestră mare*.

Un alt muzician de mare valoare, născut în Slovacia la Liptovsky Sv. Mikulas la 4 septembrie 1843 și mort la Bratislava, 25 mai 1936, și-a desfășurat cea mai mare parte din viața sa activă de dirijor și compozitor în orașul Sibiu (1881-1921), fiind directorul muzical al orașului, profesor la Liceul Brukenthal, dirijor al mai multor formații corale și instrumentale, organist la Biserica Evanghelică, instrumentist în diverse formații camerale.

Localitatea în care se naște **Jan Levoslav Bella** (având numele inițial de Jan Ignác – prin botez) aparținea unui centru însemnat al mișcării naționale

slovice, mișcare ce a culminat în anii 60' ai secolului al XIX-lea cu înființarea primei asociații muzicale slovice înregistrată oficial.

S-a născut într-o familie catolică numeroasă, în care tatăl (învățător) a avut o mare înțelegere pentru copilul deosebit de inteligent care parcurgea rapid etapele unor multiple studii, printre care și pianul, vioara, teoria muzicală și primele noțiuni elementare de armonie. Familia Bella aparținea acelor familii în care, după modelul german și austriac, muzica de cameră era la mare cinste. Ne amintim de familia lui Franz Schubert, în care membrii alcătuiau un cvartet de coarde și uneori chiar cvintet, parcurgând lucrări de Haydn, Mozart etc.

Datorită episcopului Ladislav Zabojski, care a fost impresionat de vastul talent al tânărului, Bella va începe studiul gimnazial din Levoca (Leutschau) în 1853. În prima jumătate a sec. al XIX-lea Levoca era un oraș cu caracter predominant german, cu o minunată arhitectură, cu multe monumente istorice și bogate tradiții în învățământ. După 1867 a fost puternic maghiarizat, așa cum s-a întâmplat cu multe orașe atât din Slovacia, cât și din alte zone în care administrația ungară își putea exercita constrângerile. La Bratislava protestul a fost destul de însemnat, iar o parte din tinerii studenți au părăsit orașul mergând în centre mai îndepărtate pentru a-și continua studiile. Levoca fiind în nord, aproape de granița cu Polonia, o parte din acești tineri au sosit în acest oraș, unde au înființat și un teatru școlar, mergând pe linia continuării tradițiilor naționale slovice. În gimnaziul catolic din Levoca activau în perioada anilor 50' profesori în cea mai mare parte cehi.

În 1855 la gimnaziul din Levoca a sosit profesorul Leopold Dvořák. Pentru Bella, acest profesor a însemnat foarte mult, căci deși predă limbi clasice, pasiunea lui pentru arta muzicală depășea obișnuitul. A reușit să formeze și să conducă un cor și chiar o orchestră cu elevii gimnaziului. Bella a

privit cu mare entuziasm această activitate, menționând în biografia sa următoarele: „Căpătasem multă dexteritate în a cânta la vioară, pian, orgă la gimnaziul din Levoca, unde am absolvit 6 clase, iar în afară de însușirea practică a cântatului la diverse instrumente, chiar și la cele de suflat, am învățat să citesc partituri, să dirijez, să cuprind un orizont nou teoretic cu ajutorul studiilor cu cei doi mari muzicieni Adolf Bernhard Marx și Simon Sechter.

Legăturile cu profesorul Dvorak au dus și la schimbarea numelui din Ignac în slovacul Levoslav, pe care l-a adoptat pentru totdeauna.

Ultimii doi ani de gimnaziu îi face la Banska Bistrica (Neusohl), unde îl găsim între 1859-1863 și unde urmează în același timp seminarul teologic. Devine membru al clubului studentesc slovac Kolo. Este coautor al culegerii de versuri „Flori de primăvară” (1863). Climatul spiritual din Banska Bistrica a fost favorabil pentru viața națională slovacă, iar în anii 50’, 60’ a fost legat de personalitatea episcopului diocezei din Banska Bistrica – Stefan Moyzes. Altă personalitate din această perioadă a fost Martin Culen, directorul gimnaziului, iar din punct de vedere al vieții muzicale Jan Egry, care în 1857 pusese bazele unei Asociații muzicale care a reușit să dea un concert în sala teatrului din oraș, dar după cinci ani și-a încheiat definitiv activitatea.

Cu ocazia înființării Institutului Cultural Matica Slovenska (1863) Bella a scris o mesă.

Următorii ani, între 1863-1865, Bella îi consacră studiului filosofiei și muzicii în capitala Austriei, unde celebrul contrapunctist Simon Sechter, împreună cu muzicianul Gottfried Preyer reușesc să-i completeze studiile sale muzicale destul de nesistematice.

În timpul studiilor sale la Pazmanium-ul vienez, Bella s-a maturizat foarte repede. Sub influența noilor cunoștințe duce o bogată activitate literară

și publicistică. Scris numeroase articole despre dezvoltarea viitoare a muzicii catolice. Reflecțiile despre necesitatea reformelor în muzica religioasă, în spiritul cecilianismului, sunt bine argumentate și scrise strălucitor. Bella a fost dirijorul corului Pazmanium, care cânta în biserica Universității și la capela Pazmanium-ului. Timpul acordat compoziției a fost destul de restrâns în această perioadă, deoarece numărul lucrărilor este foarte mic. Cei doi ani petrecuți în Viena au fost ani de formare în multiple domenii și în același timp de perfecționare a tehnicii componistice.

După terminarea studiilor teologice la Viena, Bella se întoarce la Banska Bistrica unde activează între 1865-1869, atât ca dirijor și compozitor, cât și ca preot, după hirotonisirea din 1866. Ca adept al cecilianismului a practicat un stil vocal sever, vizibil în operele sale „*Cristus factus est*”, „*Adoramus*”, „*Tu es Petrus*”, pe care critica de specialitate a revistelor bisericești le-a considerat lucrări de mare valoare. În același timp a compus și lucrări de muzică de cameră, iar legăturile cu muzicienii germani și austrieci au fost întreținute permanent prin zeci de scrisori. De asemenea cu muzicianul și publicistul ceh Ludevít Procházka și cu marele violonist maghiar Eduard Remenyi.

Pentru ocuparea postului de director muzical al orașului Kremnica (Kremnitz), unde va activa între 1869-1881, Bella a apelat la ajutorul unor personalități proeminente și foarte influente, care prin scrisorile lor de recomandare către autoritățile orașului Kremnitz, au determinat numirea lui în acest post. Printre ei, cei mai importanți au fost: profesorul și compozitorul praghez de muzică religioasă Josef Föhrster, maestrul capelei de stat din Banska Bistrica - Jan Egry, compozitorul, pedagogul și fondatorul revistei Căcilia – Heinrich Oberhoffer, muzicologul praghez, care din 1869 era profesor la Universitatea din Viena și la Conservator- August Wilhelm Ambros, criticul și

muzicologul vienez dr. Theodor Helm (pentru care Bella a scris în 1891 o autobiografie).

După numirea sa ca Stadtkapellmeister (șef al capelei orașului), Bella a început activitatea sa extrem de complexă – orchestră, cor, muzică religioasă, muzică de cameră, predarea unor lecții de pian, vioară, teorie muzicală, acordând și timp pentru creație.

Bella și-a îndeplinit obligațiile sale în Kremnitz cu o energie proverbială. În câteva luni a pregătit primul său concert, iar în anul următor – 1870 – a susținut un mare concert-centenar- Beethoven.

Ca dirijor s-a orientat către creația clasică și cea a romantismului timpuriu (Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Mendelssohn, Spohr). Dintre lucrările compuse de Bella în perioada activității sale la Kremnitz, menționăm cele două messe: cea în si b minor, care s-a păstrat, și Messa în mi b major (astăzi pierdută). După acordarea unei burse de studii, Bella a întreprins două călătorii de studii în Germania (1871 și 1873), care i-au lărgit considerabil orizontul artistic și spiritual.

Dacă pentru prima călătorie informațiile pe care le deținem sunt minime, pentru cea de-a doua, din 1873, știm că pentru Bella s-a deschis larg lumea mirifică a Romantismului și Neoromantismului poetic și muzical. I-a descoperit pe Schumann, Heine, Chamisso, pe care până atunci nu-i cunoscuse, sau prea puțin. Lucrările sale create în acea perioadă și după aceea, exprimă noile cunoștințe și experiențe în adoptarea noilor forme în care mijloacele de expresie sunt corespunzătoare. În primii ani ai activității sale la Kremnitz, Bella a avut și preocupări de estetică muzicală pe care le-a exprimat în studii apărute în reviste. Trei articole sunt mai importante: *Muzica slavă și cântecul slovac (1869)*, *Condițiile și bazele muzicii naționale slovace (1872)*, și *Gânduri despre dezvoltarea muzicii naționale și a cântului slovac (1873)*.

Studiile sale sunt foarte complexe și cuprind probleme de știință morală, considerații despre viitorul muzicii slave, care trebuie să renască precum pasărea Phoenix, iar în alte articole analizează istoria muzicii, muzica antică, sistemul teoretic, sistemul gregorian, muzica modernă – central și vesteuropeană.

Anii petrecuți la Kremnitz au constituit perioada maturizării artistice și a compunerii de capodopere în domeniul liedului, a muzicii programatice (precum poemul simfonic „Destin și Ideal”), cât și a muzicii de cameră. Tot atunci a pus bazele unor noi opere, printre care „*Wieland fierarul*”.

Bella dorea de mult timp să găsească un oraș important unde să-și desfășoare activitatea dirijorală și componistică. După căutări îndelungate a găsit un post de dirijor de cor și cantor în Sibiu transilvan. În activitatea aceasta intra și predarea muzicii la gimnaziu și la școala reală, conducerea corului Asociației muzicale (Musikverein) și mai târziu și la corul bărbătesc Hermania (Männergesangsschors Hermania). Natural, a trebuit să se convertească la credința evanghelică. Sibiu avea pe atunci 30.000 de locuitori și depășea cu mult Kremnica. Purtătorii deciziilor în oraș erau sașii, care formau mai mult de jumătate din locuitori. În timpul activității sale la Sibiu, care a fost cea mai lungă din întreaga sa carieră (1881-1921), compozițiile sale se resimt de experiențele celor două călătorii de studii din Germania din anii 1871, 1873, căpătând un aer de universalitate a limbajului muzical, pe linia clasicismului și a romantismului. De altfel, contemporanii îl priveau ca pe un compozitor german. Pe afișele concertelor de atunci, cât și după moartea lui, apare cu numele Johann Leopold Bella.

Succesele sale ca dirijor la Sibiu au fost atât de mari încât era cunoscut și peste hotare. A ridicat nivelul orchestrei și al corului de 120 de membri, încât a reușit să interpreteze lucrări monumentale din cele mai complexe, cum

a fost *Recviemul german* de Johannes Brahms, dar și spectacole de operă, ca *Don Juan* de Mozart, *Fidelio* de Beethoven, *Freischütz* de Weber, *Faust* de Gounod, *Olandezul zburător* de Wagner.

În cei 40 de ani cât a activat în Sibiu, domeniul său componistic s-a îmbogățit cu numeroase lucrări, multe având și variante, dovadă a unei munci perpetue de cizelare și a unei atitudini de căutare a sensului suprem în exprimarea ideilor muzicale.

Astfel, în sfera muzicii de cameră a compus *Sonata pentru pian în si b minor*, *Cvartetul de coarde în do minor*, lucrări instrumentale pentru vioară și pian și numeroase lucrări pentru orgă. Și-a îndeplinit datoria de a crea lucrări religioase în spiritul protestant la cel mai înalt nivel, compunând numeroase cantate, messe, motete.

Integrarea sa în orașul Sibiu a fost totală. În octombrie 1882 s-a căsătorit cu Augusta Luisa Maria Wellmann, în vârstă de 17 ani.

Perioada cea mai importantă a vieții și a creației lui Bella este cea de la Sibiu, atât datorită faptului că a fost cea mai lungă, cât și, mai ales pentru finalizarea celor mai importante compoziții, unele începute în tinerețe la Kremnica sau Banska Bistrica, dar prelucrate și finalizate în această perioadă de maturitate, iar altele concepute în spiritul maturității create de al anilor 1881-1921.

În perioada când a activat la Sibiu, Bella a căpătat o recunoaștere europeană, fiind suficient să amintim de corespondența sa cu cei mai mari creatori ai sfârșitului de veac XIX – Johannes Brahms și Richard Strauss, din care rezultă faptul că era considerat un muzician de mare valoare și de o deosebită seriozitate. Bella dirijase la Sibiu lucrări ale ambilor geniali compozitori, iar muzicologul Franz Zagiba îl consideră pe Bella un prim interpret dirijor al lucrărilor lui Richard Strauss, iar în iunie 1890, Richard

Strauss dirijează la Eisenach – poemul simfonic „*Destin și Ideal*” de Levoslav Bella ca semn al recunoașterii valorii operei sale. În privința celui mai important cvartet de coarde al său, cel în do minor, chiar dacă a fost început în 1880, deci cu un an înainte de a veni la Sibiu, prelucrarea lui până la finalizarea din 1918, a avut loc la Sibiu. Este cu adevărat o capodoperă a muzicii de cameră plină de dramatism și în același timp cu idei înălțătoare, în spiritul romantismului european.

De asemenea opera „*Wieland der Schmied*” a fost compusă tot în perioada activității sale la Sibiu, dar prezentată în premieră în aprilie 1926 la Teatrul Național Slovac din Bratislava.

Cele mai reușite lucrări vocal-simfonice religioase au fost compuse de Bella în perioada activității la Sibiu, pentru cultul luteran, privind cu atenție capodoperele create de Johann Sebastian Bach - *Johannespassion* și *Mattäuspasion*.

Tot la Sibiu a creat cele trei mari lucrări pentru orgă și numeroase alte lucrări de muzică de cameră.

Între 1921-1928, Bella își va continua activitatea la Viena, compunând printre alte lucrări și *Cantata pentru solo, cor și orchestră Janosiks Hochzeit*, în 1922.

Ultimii ani de viață îi va petrece la Bratislava (1928-1936), fiind din ce în ce mai mult apreciat ca o mare personalitate a muzicii slovace. Universitatea Komensky i-a oferit titlul de doctor onorific (Dr. Honoris Causa.)

Jan Levoslav Bella, întâlnit de mai multe ori pe afișele programelor de concert, în special în Sibiu, cu numele germanizat Johann Leopold Bella, este indiscutabil cel mai mare compozitor slovac, dar, în același timp un compozitor de mare valoare și pentru zona Transilvaniei și în special pentru

orașul Sibiu, prin bogata activitate de organizator al vieții muzicale din oraș, prin înaltul talent pedagogic pus în valoare atât la gimnaziu, cât și la liceul sibian, dar mai ales prin opera sa de certă valoare artistică, ce se ridică la nivelul celor mai valoroase lucrări europene.

Rezumat

Cei doi mari muzicieni Carl Filtsch (1830-1845) și J. L. Bella (1843-1936) sunt reprezentativi pentru marea cultură muzicală a secolului al XIX-lea din Transilvania. Operele de o maturitate absolut surprinzătoare a genialului adolescent C. Filtsch ne dau măsura geniului său. J. L. Bella, prin munca sa total devotată orașului Sibiu, pentru care a organizat concerte de înaltă ținută artistică, atât în cadrul Bisericii evanghelice, cât și în cadrul concertelor simfonice, al concertelor de muzică de cameră, asigurând și prezentarea unor prime audiții, cu lucrări personale de mare valoare, merită un loc de cinste în galeria marilor personalități ale culturii românești.

Summary

The two great musicians Carl Filtsch (1830-1845) and J. L. Bella (1843-1936) were representatives for the great musical culture of the XIX-th century from Transylvania. The works of absolutely surprising maturity of the genius adolescent C. Filtsch give us the measure of his genius. Through his totally devoted work to the city of Sibiu, for which he organized high class concerts both in the lutheran church, in symphonies and in chamber music ensuring the presentation of the first auditions with personal works, J. L. Bella deserves a place of honour in the gallery of the greatest personalities of the Romanian culture.

Prof. Remus Rîzescu

n. 1940 – august 23, Craiova

1947 – 1954 – Școala generală

1954 - 1957 – Liceul nr.1 – Craiova

1958 – 1960 – Școala postliceală – Asistenți medicali laborator clinic

1960 – Spitalul Rupea – laborator

1961 – Spitalul nr.1 Craiova – laborator

1961 – 1966 – Academia de Arte «George Enescu» Iași

1966 – 1990 – Liceul de Artă – Craiova – profesor

1990 – 1999 – Liceul de Artă – Sibiu

1991 – 1998 – Universitatea «Lucian Blaga» Sibiu, profesor asociat la
catedra «Istoria artelor»

1999 – 1 Decembrie – pensionat

2008 – aprilie – declarat membru al Uniunii Compozitorilor și
Muzicologilor din România

Lucrări simfonice: Două Schițe pentru orchestră 1988; Concert pentru clarinet și orchestră 1989; Tempo 70 – Uvertură pentru orchestră; Concert pentru clarinet și 17 instrumente; Trei momente pentru orchestră de coarde – 2009.

Lucrări camerale: Adagio pentru cvartet de coarde – 1979 (achiziționat de Uniunea Compozitorilor 1980); Cvartetul de coarde nr. 1 – 1993; Cvartetul de

Remus Rizescu21

coarde nr.2 – 1994; Trei miniaturi pentru violă și pian; Miniatură pentru fagot și pian.

Muzică vocal-simfonică: Oraș de vis și istorie; text: Remus Rizescu; Cor mixt și orchestră simfonică – Primă audiție 24 octombrie 2008 – Corul Academic și Orchestra simfonică a Filarmonicii din Craiova – dirijor Octavian Calleya

Lieduri (voce și pian)

- 1 – Inscripție – 1965 – versuri Tudor Arghezi
- 2 – Poem – 1967 – versuri Mariana Dumitrescu
- 3 – Departate de tine – 1977 – versuri Adriana Basarabescu
- 4 – Ecou de romanță – 2009 – versuri G.Bacovia
- 5 – Lacul – 1968 – versuri M.Eminescu
- 6 – Morgenstimmung – 1994 – versuri Tudor Arghezi
- 7 – Wanderers Nachtlied – 1992 – versuri Goethe

Lucrări corale a capella:

- Tatăl nostru – cor mixt – 4 voci
Ave Maria – cor mixt – 4 voci
Melancolie – cor mixt – 4 voci – versuri Traian Demetrescu

Cronici muzicale, articole – artă și muzicologie

Din 1966 și până în prezent, nenumărate prelegeri ținute la Muzeul de Artă – Craiova, Universitatea din Craiova, Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu, Biblioteca Județeană ASTRA Sibiu.

Restitutio – articol despre Carl Filtsch și Levoslav Bella în revista Saeculum – 2009 – apărut 2010.

Volumul «Momente din Arta Europeană» - 1997

Monografia «Jan Levoslav Bella» - În pregătire

Remus Rizescu23

ANEXE

Corespondeță

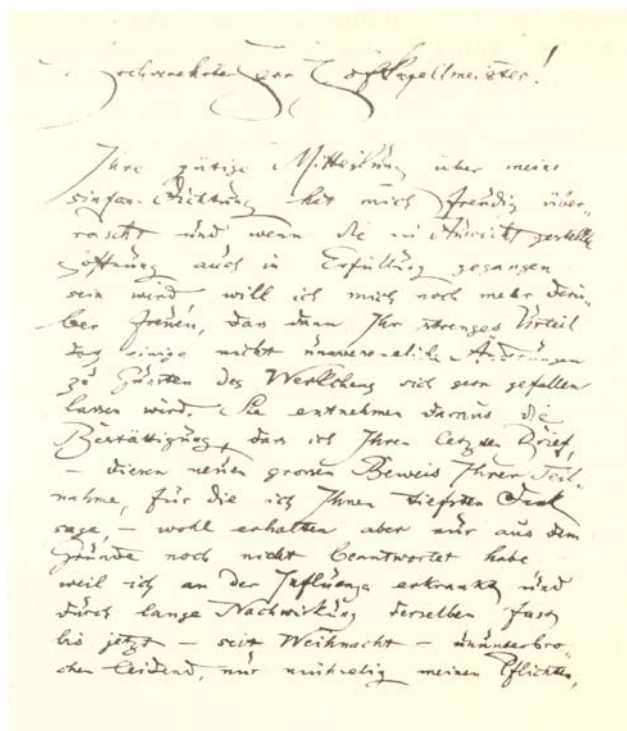
Mult stimate domnule Kapellmeister al Curții,

Comunicarea dumneavoastră plină de bunăvoință despre poemul meu simfonic mi-a adus o bucurie surprinzătoare. Și mai mult m-aș bucura dacă aprecierea dumneavoastră severă ar accepta câteva schimbări ne semnificative în favoarea operei.

Deduceți dovada că am primit această scrisoare – această nouă dovadă a interesului pentru care vă aduc cea mai adâncă mulțumire.

Motivul pentru care nu am putut răspunde este faptul că am fost bolnav de gripă și lunga convalescență de la Crăciun până acum m-a împiedicat să răspund datoriilor.

Jan Levoslav Bella

Exegi monumentum – Ján Levoslav Bella,
Nadácia Jána Levoslava Bellu, Banská Bystrica, 1992

Corespondență

Dragul meu domn Bella,

După Festivalul muzical (obositor) de la Eisenach și o vizită la Bayreuth, răsuflând puțin, trebuie să vă comunic despre cum a decurs interpretarea lucrării dumneavoastră. Programul (sper că ați primit programul pe care vi l-am trimis). În special opusul dumneavoastră a fost bine primit și cred că ați fi mulțumit de interpretare și de aplauze. Mulțumită programului dumneavoastră am avut deplină claritate asupra piesei și așa sper că am interpretat-o după intențiile dumneavoastră (îmi permit să sper). Impresia pe care am avut-o la începutul studierii lucrării dumneavoastră că este greu de înțeles fiind în conținutul său poetic prea detaliat și fără un program exact, mi-au confirmat-o mulți muzicieni. Cred că pentru prezentările viitoare, interpretările ar trebui să fie precedate de un anumit program poetic. Eu nu am avut aprobarea dumneavoastră de a întocmi un program și chiar așa pentru mine ar fi fost un lucru dificil. Cred că dumneavoastră trebuie să hotărâți asupra acestui lucru.

Sunt lămurit despre piesa dumneavoastră și-mi place extraordinar, din repetiție în repetiție m-a interesat din ce în ce mai mult și sunt foarte bucuros că am fost primul care am făcut public numele dumneavoastră în Germania.

Aștept să scrieți cât de curând o nouă lucrare și fiți salutat din toată inima.

Al dumneavoastră devotat,

Richard Strauss

25
 Mein lieber Herr Bella!

Auf dem ungarischen Markt ist Eisenach in einem
 Briefe in Bregenz für ein flammendes neues zu
 geben, was ich Ihnen auf dem Weg Ihrer
 Kaufkraft geben. Ich bin, das ist Ihre Kunst, geben Sie
 mich selbst. Der Name: Es ist ein sehr sehr
 (z. B. wenn Sie, gleiches, mit der
 zusammen) z. B. laut Briefell. Ich bin
 mit vollständig klar über das
 was ich, so dass ich
 weiß, was ich, und Ihre
 Anfrucht, die ich über
 geben, das ist im
 ganz
 bei sich
 künstliche
 X ...

Exegi monumentum – Ján Levoslav Bella,
 Nadácia Jána Levoslava Bellu, Banská Bystrica, 1992

Exegi monumentum – Ján Levoslav Bella,
Nadácia Jána Levoslava Bellu, Banská Bystrica, 1992

LEVOSLAV HOUSE HOTEL
Sibiu, Str.G-ral Magheru nr.12
Fotografii realizate de Ioana Butnaru

LEVOSLAV HOUSE HOTEL
Sibiu, Str.G-ral Magheru nr.12
Altorelieful și bustul sunt realizate de sculptorul
Ioan Cănda.
Fotografii realizate de Ioana Butnaru

Bust realizat de sculptorul Ioan Căndea și aflat în incinta Hotelului Levoslav House, Str.G-ral Magheru nr.12, Sibiu

